

II RIIGIKOGU

7. istungjärk. **Protokoll nr. 217 (34).** 1925. a.

II Riigikogu koosolek 2. aprillil 1925. a.
kell 11.15 min.

Kokku on tulnud 88 Riigikogu liiget.

Walitsuse looshis: Riigiwanem **J. Jaakson**, välisminister **K. R. Pusta**, hari-
dusminister **H. B. Rahamägi**, sõjaminister
J. Soots, teedeminister **K. Wirma**, töö-
hoolekandeminister **Chr. Kaarna**.

P ä e w a k o r d :

1. Riigiteenistuse seaduse maksma-
panemise edasilükkamise seadus — III lu-
gemisel.

2. Eesti, Soome, Läti ja Poola waba-
riigi wahel sõlmitud lepituse ja wahe-
kohtu konwentsiooni kinnitamise seadus
— III lugemisel.

3. Riigikogu istungjärgule waheaja
määramise küsimus.

Koosolekut juhatab esimees **J. Tõnis-
son**.

Sekretäri kohal abisekretäär **J. Hol-
berg**.

Koosolek algab kell 11.20 min.

1. Päewakorra Juhataja **J. Tõnis-
wastuwõtmine. son:** Awan Riigikogu
koosoleku. Päewakord
on Riigikogu liikmetele kätte saadetud.

A. Jõeäär (sd.): Wäga lugupeetud
härrad rahwasaadikud! Rahaasjanduse
kommissjoni nimel panen ette päewakor-
rast välja jätta p. 3 ja ühtlasi otsustada
järgmised Riigikogu koosolekud pidada:
3. aprillil kell 10 hommikul, päewakorda
wõttes kaitseliidu heaks wõetawa maksu
seaduse täiendamise seadus I lugemisel;
3. aprillil — 10 minutit pärast I koosoleku
lõppu — pidada teine koosolek, päewa-
korda wõttes kaitseliidu heaks wõetawa
maksu seaduse täiendamise seadus —
II lugemisel; 3. aprillil — 10 minutit pä-
rast II koosoleku lõppu — pidada kolmas
koosolek, päewakorda wõttes 1) kaitse-
liidu heaks wõetawa maksu seaduse
täiendamise seadus III lugemisel ja
2) Riigikogu istungjärgule waheaja mää-
ramise küsimus.

Seda ettepanekut põhjendan ma sel-
lega, et kaitseliidu heaks wõetawa maksu
seaduse täiendamise seadusel on wäga
kiire iseloom. Maksulehed on juba selle
maksu kohta kätte saadetud ja selle järgi
tuleb maksta wiie-, kümne- ja paariküm-
nemargalistel maksjatel wähemalt 200 m.
kaitseliidu maksu. Sarnane ebaõiglane
suurendus tekitab ärewust ja pahameelt
ja ei ole riiklikult soowitaw. Selle
maksu tähtaeg ei ole küll mitte just täna-
päew, kuid siiski, kui Riigikogu peaks
hakkama seda seadust alles 20. aprillil
arutama, maksu tähtpäew aga juba 15.
mail kätte jõuab, siis wõiks alles aprilli
lõpus tarwilikka korraldusi tegema ha-
kata ja sarnase suure kiiruse juures wõib
kergesti segadusi sündida. Mina arwan,
et ei ole mingisuguseid takistusi selleks,
et härrad rahwasaadikud wõiksid weel
ühe päewa käesolewa istungjärgu peale
kulutada, sest harilikult on meil ikka ree-
deti koosolekuid peetud, ja sellepärast, kui
meie homme hommikul kell 10 weel kord
kokku tuleme, ei tohiks see Riigikogu
liikmetele wist mitte iseäralikka raskusi
tekitada. Kõige halwem oleks aga see,
et kui maksuseaduse muutmise kawatsus
maksjatele teatawaks saab, siis wõiwad
ka mitmed suuremad maksjad, lootes wa-
bastamise peale, oma maksu õiendamise
edasi lükata ja ei tasu oma maksu enne,
kui see sunduslikult nendelt sisse nõu-
takse. Käesolew seaduseelnõu kawatseb
wabastada kaitseliidu heaks wõetawa
maksu alt ainult need kõigewäiksema
maksu alla kuuluwad inimesed, kelle aastane
maks mitte üle 200 marga ei ulata.
Kui eelnõu wastu wõetakse, siis oleks
kindel, et ainult need wäikese maksu
maksjad wabastatakse, kuna kõigil teistel
maks õigel tähtajal tuleb tasuda. Selle-
pärast oleks soowitaw, et see maksu-
seadus weel homsel koosolekul wastu
wõetaks.

O. Gustawson (is.): Ma ei taha
sõna wõtta sisuliselt selle kohta, kas
käesolew seadus kiire on wõi mitte, kas
selle wõib jätta pärast istungjärgu wahe-
aega wõi mitte. Tahan waid juhtida tä-
helpanu sellele imelikule korrale, kuidas
rahaasjanduse komisjon sarnaseid kii-

reid asju lahendab. Rahaasjanduse komisjon on, nagu härra Jõeäär'i seletustest selgub, täiesti teadlik selles, et seaduseelnõu kiire. On aga asi nii, siis peaks loomulikult rahaasjanduse komisjon seda seaduseelnõu kõige kiiremas korras arutada katsuma. Rahaasjanduse komisjon tuleb eile hommikul kell 9 kokku, võtab selle kiire seaduseelnõu päewakorda, ei tee aga muud, kui walib arundja ja läheb siis rahulikult koju, määrates sellesama päewa õhtul kell 7 uus koosolek, ise nähtawasti eeldades, et siis sellega wõetakse faktiline wõimalus, seaduseelnõu tänaseks paljundada ja Riigikogu liikmetele koosolekuks wälja jagada. Sest millegi muuga ei saa ometi seletada seda, et määrati koosolek mitte waremini kui pärast lõunat, waid just hilise kella 7 peale. Tullakse siis kokku, aga ei asuta ka otsekohe selle kiire seaduseelnõu arutamisele, waid kuulatakse enne rahulikult ära rahaministri informatsioon, mis kestnud umbes paar tundi, alles siis wõetakse lõpuks wastu see kiire seaduseelnõu. Ja nüüd tuleb härra Jõeäär rahaasjanduse komisjoni nimel ning teeb ettepaneku — selle kiire iseloomuga seaduseelnõu wastuwõtmise wõimaldamiseks peetagu homme kolm erikoosolekut. Rahaasjanduse komisjon on justkui kiuste kõik teinud, et see seaduseelnõu Riigikogu tänase koosoleku päewakorda ei tuleks, ning Riigikogu muudkui pidagu nüüd selle kapriisi pärast erikoosolekuid. Kui seda tehakse, siis ei ole mitte millegagi garanteeritud, et homme jälle ei tule üks teine komisjon sama nõudega. Sarnasele teele aga Riigikogu mingil tingimisel minna ei tohi.

Juhataja J. Tõnisson: Faktiliseks märkuseks on sõna rkl. Jõeäär'il.

A. Jõeäär (sd.): Mina luban enesele faktilise märkusena selle peale tähendada, et rahaasjanduse komisjon tähendatud seaduseelnõu kõigekiiremas korras on läbi arutanud. Nagu paljundusest näha, esitati see seaduseelnõu alles 30. märtsil ja rahaasjanduse komisjon sai ta eilehommikusel koosolekul kätte, walis arundja, kuna õhtusel koosolekul seaduseelnõu juba päewakorras oli. Kui härra rahaministri informatsioon palju aega ära wõttis, siis ei ole see rahaasjanduse komisjoni süü, kui ta alles ½10-ne ajal uuesti seaduseelnõu arutamisele wõis asuda. Nii et mingisugust wi-

witust selles asjas rahaasjanduse komisjoni poolt ei olnud.

Juhataja J. Tõnisson: Kannan ette rkl. Jõeäär'i ettepaneku: Tänaest päewakorrast wälja jätta punkt 3. Järgmised Riigikogu koosolekud pidada: — esimene koosolek 3. aprillil kell 10 hommikul. Päewakorras: kaitseliidu heaks wõetawa maksu seaduse täiendamise seadus — I lugemisel.

Teine koosolek — 3. aprillil — 10 minutit pärast I koosoleku lõppu — päewakorras: kaitseliidu heaks wõetawa maksu seaduse täiendamise seadus — II lugemisel.

Kolmas koosolek — 3. aprillil 10 minutit pärast II koosoleku lõppu — päewakorras: 1) kaitseliidu heaks wõetawa maksu seaduse täiendamise seadus — III lugemisel.

2) Riigikogu istungjärgule waheaja määramise küsimus. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 18 häält, wastu — 41, seega on ettepanek tagasi lükatud.

Nii jääb päewakord sarnaseks, nagu ta Riigikogu liikmetele kätte saadetud.

2. Riigiteenistuse seaduse maksmapanemise edasilükkamise seadus — III lugemisel.

Aruandja K. Kornel kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu seaduseelnõu pealkiri.

Riigiteenistuse seaduse maksmapanemise edasilükkamise seadus.

Aruandja K. Kornel: Juhin Riigikogu liikmete tähelepanu sellele, et redaktsiooni komisjoni liikmete poolt on seaduseelnõu esimeses osas parandus tehtud, sõna „redigeeritakse“ asemele on wõetud sõna „muudetakse“. (loeb): I. Riigiteenistuse seaduse („Riigi Teataja“ nr. 149 — 1924. a.) § 45 muudetakse järgmiselt: „§ 45. Käesolew seadus hakkab maksma ühel ajal koosseisu seadusega. Tema maksmahakkamisega tühistub sead. kogu III kõite esimene raamat.“

Juhataja J. Tõnisson: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduseelnõu I osa wastu wõetud.

Aruandja K. Kornel kannab ette ja nähtawa enamusega

wõetakse vastu seaduseelnõu teine osa.

II.

Käesolew seadus hakkab maksuma wastuwõtmisega.

Juhataja **J. Tõnisson**: Asun lõpuhääletamisele (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduseelnõu lõpuhääletamisel vastu wõetud.

Aruandja **K. Kornel**: Et redaktsiooni komisjoni liikmed seaduseelnõu juba läbi on waadanud, teen ettepaneku see maksuma panna redaktsiooni komisjoni andmata.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

3. Eesti, Soome, Läti ja Poola wabariigi wahel sõlmitud lepitus- ja wahekohtu-konwentsiooni kinnitamise seadus — III lugemisel.

Wäliskomisjoni aruandja **A. Anderkopp** kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse vastu nähtawa enamusega seaduseelnõu pealkiri ja tekst.

Eesti, Soome, Läti ja Poola wabariigi wahel sõlmitud lepitus- ja wahekohtu-konwentsiooni kinnitamise seadus.

§ 1. Eesti, Soome, Läti ja Poola wabariigi wahel sõlmitud lepitus- ja wahekohtu-konwentsioon, alla kirjutatud Helsingis 17. jaanuaril 1925. a., tunnustatakse kinnitatuks (ratifitseerituks).

Konwentsiooni tekst awaldatakse ühes käesolewa seadusega.

Juhataja **J. Tõnisson**: Palun Riigikogu liikmeid omawahelisi asju mitte nii walju häälega seletada.

Asun lõpuhääletamisele (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduseelnõu lõpuhääletamisel vastu wõetud.

Aruandja **A. Anderkopp**: Redaktsiooni komisjoni esimehena olen ma käesolewas seaduses parandused teinud ja Riigikogu on pidanud neid tarwilikuks teisel ja kolmandal lugemisel aktsepteerida, siis teen ettepaneku käesolewat seadust mitte redaktsiooni komisjoni anda, waid lõpulikul kujul redaktsiooni komisjoni andmata vastu wõtta.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu wõetud.

4. Riigikogu istungjärgule waheaja määramise küsimus.

Sekretäär **T. Kalbus**: Wanematekogu otsuse põhjal teen Riigikogule järgmise ettepaneku: Riigikogu otsustab: 1) lõpetada käesolewa koosolekuga II Riigikogu VII istungjärk ja 2) uuesti kokku astuda erakorraliseks istungjärguks 20. aprillil 1925. a. kell 5 p. l. 3) Waheajal kunni järgmise istungjärguni wõimaldada töötamist riigikaitse ja wäliskomisjonile.

Üldkomisjoni abiesimees **K. Tamm**: Austatud Riigikogu liikmed! Üldkomisjon tegi mulle oma otsusega ülesandeks, esineda Riigikogule ettepanekuga ka üldkomisjonile õigus jätta Riigikogu istungjärgu waheajal töötada. Nimelt oleks meil waja kas homme wõi ülehomme vastu wõtta maaseaduse muutmise ja täiendamise seadus. Peale selle on üldkomisjonis weel teisi tähtsaid seadusi ja sellepärast oleks soowitaw, et üldkomisjonile wõimaldataks üheks wõi kaheks koosolekuks kokku tulla.

J. Woiman (sd.): Wanematekogu otsuse põhjal tehti ettepanek, määrata VIII-a istungjärgu algus 20. aprilliks, see on esmaspäewal. Kuna kunagi ei ole meil sarnast korda olnud, et Riigikogu uus istungjärk oleks esmaspäewaga alanud, siis teen ettepaneku kokku tulla mitte esmaspäewal, waid teisipäewal, 21. aprillil. See on meil alati harilik kord olnud, et Riigikogu koosolekud on peetud mitte esmaspäewal, waid teisipäewal ja teiseks, et wõimaldada Riigikogu liikmetele paremini kokku sõita.

Teiseks pean mina härra Tamm'e ettepaneku vastu waidlema järgmistel põhjustel. Selle vastu ei saa ju midagi olla, et maaseaduse täiendamise ja muutmise seadus kiire on. (Wahelhüüe: Härra Tamm ei teinud isiklikult ettepanekut, waid üldkomisjoni nimel.) Jah, härra Tamm tegi ettepaneku üldkomisjoni nimel. See seaduseelnõu on küll wäga kiire, aga kui täna Riigikogu istungjärk lõpeb, siis sõidawad kõik Riigikogu liikmed laiali, wõib olla, et mõned üksikud jääwad siia, kuid waewalt on mõeldaw, et kõik üld-

kommisjoni liikmed siia jääksid. Neil põhjustel ei ole mõtet üldkomisjonile luba anda istungjärgu waheajal kokku tulla.

T. Kalbus (töer.): Ettepanek, mille härra Tamm tegi, — wõimaldada üldkomisjonile Riigikogu waheajal töötada, — wõeti komisjonis üksmeelselt wastu. Kui Riigikogu komisjoni liikmed seda on tarwilikuks pidanud, siis arwan ma, et Riigikogul ei wõiks midagi selle wastu olla. Teiseks on waja seadus, mis komisjonis praegu pooleli, weel 1. maiks maksma panna. Sellepärast oleks tarwis, et üldkomisjon selle wäikese töö wõiks wahepeal ära teha, pealegi kui komisjon ise tahab, et temale wõimaldataks see töö lõpule wiia.

Juhataja **J. Tõnisson**: Riigikogu liikmete Tamm'e ja Woiman'i ettepanekud kujunewad parandus-ettepanekuteks wanematekogu ettepaneku kohta.

Asun rkl. Woiman'i ettepaneku hääle-

Algkirjale alla kirjutanud:

tamisele — VIII istungiärku alata mitte 20., waid 21. aprillil. (H ä ä l e t a t a k s e.) Ettepaneku poolt on antud 41 häält, wastu 21, seega on ettepanek wastu wõetud.

Hääletamisele tuleb rkl. Tamm'e ettepanek: „Teen ettepaneku jätta üldkomisjonile õigus töötada Riigikogu istungjärgu waheajal,“ seega kujuneks wanematekogu poolt tehtud ettepanek järgmiseks: „Wahepeal kunni järgmise istungjärguni wõimaldada töötamist riigikaitse, wälis- ja üldkomisjonile.“ (H ä ä l e t a t a k s e.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Hääletamisele tuleb wanematekogu ettepanek ühes wastuwõetud muudatustega. (H ä ä l e t a t a k s e.) Nähtawa enamusega on wanematekogu ettepanek wastu wõetud.

Päewakord on läbi. Lõpetan koosoleku ja II Riigikogu VII istungjärgu.

Koosolek lõpeb kell 11.40 min.

Riigikogu esimees **J. Tõnisson**.

Abisekretäär **J. Holberg**.